

Concept Kadernota Sociaal Domein 2020 - 2024

Versie 30 oktober 2019

Inleiding

De kunst van het samen leven

Vanaf 1 januari 2015 zijn de decentralisaties van taken in het sociaal domein een feit (zie bijlage 1). De eerste jaren hebben we ingezet om deze decentralisatietaken goed te implementeren en te borgen. Uit de evaluatie van het sociaal domein (2018) blijkt dat we daarin zijn geslaagd en dat de doelen binnen de meeste beleidsterreinen zijn gehaald. Deze kadernota is een voortzetting van reeds ingezet beleid: in de visienota 'Iedereen heeft talent' (2012) lag onze focus op meedoen en ontplooiingskansen en op eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners. Daar gaan we mee verder met daarbij de komende jaren ook de focus op het maken van de daarbij behorende omslag en transformatie. In deze kadernota gaan we uit van een breder perspectief dan in 2012: naast WMO, Jeugd, Werk & inkomen gaat deze kadernota ook over Sport - bewegen & gezondheid, Cultuur, Inburgering, Armoede & schuldhulpverlening en Leerplicht. Door het sociaal domein breed te definiëren, willen we in de komende jaren vanuit een integrale aanpak vanuit het perspectief van de inwoners de maatschappelijke uitdagingen realiseren.

Ons streefbeeld hierbij is een samenleving waar inwoners onderling verbonden zijn, voor een groot deel zelfredzaam zijn, volop participeren en bereid zijn om iets voor elkaar te betekenen. Centraal daarbij staat: meer verantwoordelijkheid naar de inwoners en minder regelen vanuit de gemeentelijke overheid. De gemeente wil op alle beleidsterreinen zoveel mogelijk ruimte geven aan participatie van inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. En zoveel mogelijk integraal samenwerken bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Dit vraagt om een continue dialoog waarbij we bewust ruimte maken voor initiatieven en oplossingen waarin inwoners ook zelf verantwoordelijk zijn voor de leefbaarheid in hun dorp of kern. Als gemeente stellen we ons bescheiden op, faciliteren we en geven we inwoners de ruimte. Daarbij zijn er uitdagingen zoals de integratie van mensen die sociaal blijvend buiten de boot dreigen te vallen, het nog meer aansluiten bij wat inwoners echt belangrijk en nodig vinden en het onderlinge vertrouwen tussen inwoners en gemeente vergroten.

Het betekent dat de manier waarop we als gemeente ons werk uitvoeren ook verandert. We blijven gewoon vergunningen verstrekken en voor ondersteuning zorgen waar dit nodig is. De samenleving kan op ons blijven rekenen. Maar daarnaast vullen we onze rol op een wat andere manier in waarbij inwoners en organisaties ons ook op een andere manier kunnen aanspreken en benaderen. We werken meer als gelijkwaardig partner en minder voorschrijvend en 'aan het stuur'. Daarnaast zijn er terreinen waarop wij als overheid in de toekomst geen of een andere taak meer hebben. Dat vraagt een andere manier van werken waarbij we zaken in beweging zetten en vooral samen met anderen nieuwe oplossingen bedenken. We zitten buiten, verkeren in de goede netwerken en leveren daar toegevoegde waarde.

In een steeds veranderende omgeving, waar ontwikkelingen elkaar steeds sneller opvolgen, past het niet om beleid voor meerdere jaren vast te stellen. In deze kadernota beschrijven we daarom op hoofdlijnen de focus en de kaders voor de transformatie in het sociaal domein. Samen met inwoners en organisaties stellen we op basis van deze kadernota jaarlijks een gebiedsgerichte werkagenda op en willen toewerken naar gebiedsgerichte uitvoeringsplannen. In de gebiedsgerichte werkagenda stellen we samen vast wat de belangrijkste opgaven in een geografisch gebied zijn en verdelen we onderling de taken.

De opbrengsten van onderstaande onderdelen zijn verwerkt in deze Kadernota Sociaal Domein:

- Analyse vanuit verschillende beleidsdocumenten van de gemeente Tynaarlo, zoals de kadernota's WMO (2015), Jeugd (2015) en Participatie (2014), het Bestuurlijk transformatieakkoord jeugd (2019), het Transformatieplan sociaal domein (2016) en beleidsdocumenten over armoede en schuldhulpverlening, nieuwkomers, sport, bewegen, cultuur, passend onderwijs en leerplicht;
- uitkomsten van de diverse onderzoeken: Vilans over resultaatgerichte inkoop (2018), Instituut voor Publieke Waarden (IPW) over tekorten in de Jeugdhulp in Tynaarlo (2019) en een landelijk Benchmark analyse naar de uitgaven van jeugdhulp in 26 gemeenten;
- in de drie kernen zijn in het voorjaar van 2019 gebiedsgerichte dialoogtafels gehouden over gezondheidspreventie met maatschappelijke organisaties. Dit vond plaats in het kader van het project 'Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten'. Vanuit de GGD Drenthe zijn voor dit project wijkgezondheidsprofielen gemaakt zie hiervoor www.gezondheidsgegevensdrenthe.nl;
- in het najaar van 2019 is een versnellingskamer voor jongeren geweest, waren er in de drie kernen dialoogtafels met inwoners en is 1 dialoogtafel met (vrijwilligers)organisaties gehouden. Centraal stond steeds het gesprek over de opgaven in het sociaal domein. Deze avonden zijn door de Jongerenraad, het VN-panel en de gemeente georganiseerd.
- inspiratiebijeenkomst "op weg naar samenwerking in zorg en welzijn" met huisartsen en andere direct betrokken zorg-, en welzijnsorganisaties;
- diverse interne bijeenkomsten binnen de gemeente;
- de concept Kadernota Sociaal Domein is voorgelegd aan inwoners en de betrokken organisaties in het sociaal domein en ter inzage gelegd voor de inspraak.

De visie in deze kadernota is leidend voor alle lopende beleidsnotities binnen het sociaal domein. Deze kadernota vervangt de visienota 'Iedereen heeft Talent' (2012). We willen toe naar minder beleidsnotities. De komende periode zal blijken welke beleidsnotities niet meer actueel zijn. Deze worden via de reguliere besluitvormingsweg teruggetrokken.

Leeswijzer

Deze kadernota is enerzijds een voortzetting van het reeds ingezette beleid. Anderzijds willen we met deze nota bereiken dat een aanzienlijke slag wordt gemaakt gericht op de beweging naar meer preventie en naar meer integraliteit. Wij starten deze kadernota met een weergave van onze visie op het sociaal domein. Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 2 de kaders en leidende principes. En worden in hoofdstuk 3 de maatschappelijke opgaven en uitdagingen voor Tynaarlo benoemd. Deze opgaven vormen de focus en richting voor onze gemeente in de komende vier jaar. In hoofdstuk 4 schetsen we tot slot het proces voor het opstellen van de jaarlijkse uitvoeringsplannen per geografisch gebied.

Hoofdstuk 1 Visie sociaal domein

We zijn een gemeente waar inwoners, organisaties, vrijwilligers, verenigingen, ondernemers en gemeente samenwerken aan een krachtige samenleving met gezonde inwoners. Waarin iedereen mee kan doen, waarin iedereen telt en wordt gerespecteerd. Waar een vangnet aan ondersteuning is voor inwoners die het (tijdelijk) niet zelf redden. En waar we in gezamenlijkheid problemen vóór zijn door preventieve activiteiten en algemene voorzieningen in te zetten die gericht zijn op meedoen, gemeenschapszin en zelfredzaamheid. Hierbij doen we als gemeente en organisaties een groot beroep op actief burgerschap en op een goede interactie tussen inwoners en gemeente. Als gemeente zijn we een uitstekende dienstverlener waarbij we inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bedienen op een manier die zij als meest passend en prettig ervaren, ondersteund door technische mogelijkheden en deregulering. Als dit toegevoegde waarde heeft, organiseren we dienstverlening dichtbij mensen (in wijken of aan de keukentafel). Vraagverheldering en stimulering van zelfredzaamheid en ondernemerschap staan hierbij centraal (in plaats van “u vraagt, wij draaien”).

Veel mensen in Tynaarlo hebben het goed. Ook het Sociaal en Cultureel Planbureau schetst in de sociale staat van Nederland (2018) een positief beeld van de Nederlandse ontwikkelingen op het gebied van werk, gezondheid en opleidingsniveau. Toch staan we met elkaar voor grote uitdagingen. Een beperkte groep profiteert niet van deze vooruitgang. Daarom zetten we gezamenlijk in op de integratie van mensen die sociaal blijvend buiten de boot dreigen te vallen. En sluiten we als gemeente samen met maatschappelijke organisaties nog beter aan bij wat inwoners nodig hebben.

De gemeente zet de komende vier jaar verder in op een beweging naar meer integrale en preventieve activiteiten dichtbij inwoners. Gelijke kansen, zelfredzaamheid en slagkracht van inwoners zijn hierbij belangrijke begrippen. Iedereen doet naar vermogen mee. Er zijn voldoende toegankelijke, laagdrempelige welzijn-, cultuur-, sport- en beweegactiviteiten. We werken vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. In eerste instantie zorgen familie, burens en vrienden voor zichzelf en voor elkaar. Daarnaast is er oog voor kwetsbare inwoners. De gemeente faciliteert de inzet van inwoners, mantelzorgers en vrijwilligers vanuit een goede basisstructuur. De gemeente zorgt dat er - indien nodig- voor iedereen passende ondersteuning beschikbaar is. Indien meer specialistische hulp nodig is, wordt naar geïndiceerde en/of specialistische zorg gekeken (zie voor een nadere beschrijving van deze infrastructuur bijlage 2). Deze werkwijze is ingezet vanuit het achterliggende idee dat deze manier van werken niet alleen leidt tot betere dienstverlening aan onze inwoners, maar ook tot een sociaal stelsel dat financieel houdbaar is voor de toekomst.

Onze samenleving ontwikkelt zich meer en meer richting een participatiesamenleving, waarin iedereen die dat kan verantwoordelijkheid neemt voor zijn of haar eigen leven en omgeving en waarbij de overheid een meer faciliterende rol speelt. Die faciliterende rol is meer en meer gericht op aansluiten bij de vragen van inwoners en per vraagstuk gezamenlijk, ook met organisaties, de opgave en de verdeling van taken bepalen.

Het plaatje op de volgende pagina verbeeldt deze nieuwe samenwerking.

Figuur 1 De route naar een nieuwe vorm van samen leven

Hoofdstuk 2 De kaders en leidende principes

In de afgelopen jaren hebben we in Tynaarlo de kaders voor de komende jaren met elkaar bepaald, onder andere door het college en door de gemeenteraad. Met deze kaders, die we beschrijven in paragraaf 2.1, willen we de gewenste ontwikkelrichtingen voor de komende vier jaar verder vorm en inhoud geven. Hieruit voort vloeien een aantal leidende principes voor de uitvoering die we benoemen in paragraaf 2.2.

2.1 De kaders

Kader 1: We zetten in op eigen kracht en het sociaal netwerk van de inwoner

Ons sociaal beleid richt zich sterker op het vinden van oplossingen die een inwoner zelf kan uitvoeren en is minder gericht op het overnemen van taken. De gezamenlijk inzet is gericht op het creëren van de juiste randvoorwaarden en op sterke sociale verbanden in wijken en buurten. Gemeente en organisaties spreken de mogelijkheden en talenten van de inwoners aan en ondersteunen bij het wegnemen van belemmeringen die zij ervaren. Het is onze ambitie om inwoners zoveel mogelijk ruimte te geven om actief te bouwen aan hun eigen samenleving en mee te doen aan de vormgeving en uitvoering van gemeentelijk beleid. Ons uitgangspunt voor de komende periode: experimenteren met eigen slagkracht van inwoners als basis en sociale netwerken versterken. Waar inwoners geen toegang kunnen vinden tot activiteiten bieden we ondersteuning.

Tynaarlo is een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen, waarin iedereen telt en wordt gerespecteerd. Een samenleving waarin ook mensen met een beperking op alle levensgebieden volwaardig kunnen deelnemen. In Tynaarlo zorgen we als gemeente, inwoners en organisaties met elkaar dat het vanzelfsprekend is dat dit kan. We realiseren samen de implementatie van het VN-Verdrag door het uitvoeren van de inclusie-agenda op lokaal niveau.

Kader 2: We bieden kansen bij het opgroeien van de jeugd

Voor de meeste jongeren verloopt het dagelijks leven soepel. Voor sommigen met vallen en opstaan. We willen alle jeugd zoveel mogelijk kansen bieden op hun weg naar zelfredzaamheid. Daarbij is ons uitgangspunt dat niet alle problemen direct door de gemeente opgepakt hoeven te worden. We vinden dat jeugdigen in verschillende leeftijdsfasen zelf, naast ouders en scholen verantwoordelijk zijn. Maar waar ondersteuning nodig is, wordt dat georganiseerd. De aanpak van de jeugdzorg gaat wat ons betreft om: eigen kracht benutten, ondersteunend, preventie, maatwerk en erbij halen/komen.

Kader 3: We voeren regie op het zorgpakket

Door het kritisch monitoren van afspraken met zorgaanbieders en ketenpartners worden dubbelingen en gaten voorkomen. De gemeente kiest ervoor om direct te sturen op dienstverlening en financiën. Het inkoopproces WMO-Jeugd wat per 1 januari 2019 van start is gegaan, draagt ervoor zorg dat onze inwoners kwalitatief goede zorg blijven ontvangen op grond van de jeugdwet en de WMO. Dit alles binnen de budgettaire mogelijkheden van de gemeente Tynaarlo. De gemeente monitort op maatschappelijke effecten en kostenbeheersing.

Kader 4: We investeren in preventie

Door buiten en in de dorpen te werken, willen we als gemeente en organisaties zo toegankelijk mogelijk zijn voor inwoners. Door deze aanwezigheid zijn we in de dorpen bekend met bestaande netwerken en initiatieven. Zo is het mogelijk om vroegtijdig te signaleren waar preventieve acties samen met inwoners meerwaarde hebben om zelfredzaamheid en participatie te versterken. We zetten daarnaast als gemeente nadrukkelijk in op preventie door het versterken van de basisstructuur die toegankelijk is zonder indicatie. Deze basisstructuur wordt primair gevormd door inwoners, mantelzorgers en vrijwilligers. Daarnaast bestaat de basisstructuur ook uit algemene voorzieningen zoals jongerenwerk, wijkvoorzieningen, openbaar vervoer, informatievoorziening, goed onderwijs, een gezonde leefstijl en bewonersinitiatieven. We willen de basisstructuur versterken zodat inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht en waar nodig met passende ondersteuning kunnen participeren in de samenleving. We focussen daarbij op kracht en talenten en niet op beperkingen. Op die manier kunnen inwoners, ook als zij ondersteuning nodig hebben, iets betekenen voor de maatschappij. Een sterke basisstructuur draagt eraan bij dat inwoners zich beter zelfstandig kunnen redden en minder (snel) een beroep hoeven te doen op zwaardere vormen van ondersteuning. De gemeente versterkt met de inrichting van een nieuw toegangsmodel onder meer het integraal werken en de samenwerking met de maatschappelijke partners.

Gemeente, organisaties en inwoners werken aan het tijdig signaleren en de inzet op preventie. Maar willen ook snel kunnen schakelen en opschalen als dat nodig is. Daarvoor kennen wij onze inwoners en de partners in het veld. Inwoners in een kwetsbare positie staan niet in de kou; aan zelfredzaamheid zitten grenzen. Hiervoor bieden gemeente en organisaties samen een passend vangnet. Afhankelijk van de situatie neemt de gemeente verschillende rollen op zich: initiëren, faciliteren, regisseren. Door in te zetten op lichte ondersteuning en 'matched care' voorkomen we grotere problemen. De inzet op het bereiken of behouden van resultaten is maatwerk: de ondersteuning is licht waar het kan en zwaar als dit nodig is. Organisaties en gemeente maken een beter overzicht van het huidige aanbod van voorliggende voorzieningen, analyseren deze en onderzoeken samen met inwoners en partners wat wenselijk is.

Kader 5: We werken vanuit een integrale aanpak, 1 plan, 1 regisseur

Voor ons betekent integraal werken dat er samenhang is in de aanpak. We onderscheiden daarbij twee aspecten:

- ✓ vanuit het perspectief van de inwoner: die een samenhangende aanpak vraagt met aandacht voor alle leefgebieden en alle vraagstukken waar een inwoner mee te maken heeft. Uitgangspunt bij deze integrale aanpak is het starten bij het alledaagse leven van inwoners, buurten en dorpen. Met als doel dat inwoners eigenaar worden en blijven van oplossingen. Deze werkwijze bevordert dat een beroep wordt gedaan op de zelfredzaamheid of dat deze wordt gestimuleerd;
- ✓ vanuit organisatorisch perspectief: waarbij professionals met elkaar samenwerken en processen, werkwijze en expertise op elkaar af stemmen. Het uitgangspunt daarbij is één huishouden, één plan, één regie. Daarmee voorkomen we dat een huishouden wordt geconfronteerd met veel verschillende en langs elkaar heen werkende hulpverleners. Dit is een aandachtspunt wanneer sprake is van complexe probleemsituaties. Gemeente en organisaties zorgen voor heldere communicatie naar de inwoners, zodat zij weten welke voorzieningen er zijn en hoe zij daar gebruik van kunnen maken.

Kader 6: We bouwen verder aan en intensiveren de samenwerking met maatschappelijke organisaties (vrijwillig en professioneel) en inwoners

Er is sprake van een beweging waarbij de gemeente aansluit bij de samenleving in plaats van andersom. En waarbij innovatieve oplossingen voor maatschappelijke opgaven gezamenlijk worden gecreëerd en gerealiseerd. In deze samenwerking bepalen we in gezamenlijkheid de prioriteiten en de randvoorwaarden. Vooral op het gebied van inzet op de algemene voorzieningen willen we beter inzetten op wat echt nodig is.

Dat vraagt een andere houding en benadering van professionals in organisaties en van de gemeente. Meer gericht op open communicatie met inwoners en op innovatie van de dienstverlening. Daarvoor is het nodig dat professionals de ruimte krijgen voor het invullen van hun taken. Als informatie-uitwisseling noodzakelijk is bij het oplossen van het probleem, zoeken we binnen de grenzen van wetgeving inventieve oplossingen. Het gaat hierbij, naast professionele organisaties ook om vrijwilligersorganisaties, zoals de dorpsbelangen, sportverenigingen en culturele verenigingen. Vanuit de wens om te werken in netwerken neemt de gemeente hierin meer de regie door zowel op beleids- als op uitvoerend niveau individuen, organisaties en initiatieven met elkaar in contact te brengen.

Kader 7: We voeren de 3 decentralisatiewetten binnen de rijksmiddelen uit

Landelijk zijn ontwikkelingen zichtbaar die ook voor Tynaarlo gelden. Op financieel vlak ligt er een uitdaging. De kosten van het beleid sociaal domein dreigen (fors) toe te nemen. Anno 2019 constateren we dat bijna € 2.1 mln. meer aan de decentralisatiewetten wordt uitgegeven dan dat aan rijksbudgetten beschikbaar is. De opgave is kostenbesparing terwijl kwaliteit geborgd blijft. Met het uitvoeren van het pakket aan maatregelen verwachten wij aan het eind van deze bestuursperiode te komen tot een structureel sluitende begroting voor het sociaal domein, zonder dat wij daarbij afhankelijk zijn van reserves en waarbij wij recht blijven doen aan onze leidende principes binnen het sociaal domein. In deze kadernota staat in bijlage 3 een financieel overzicht van de bedragen die betrekking hebben op het Sociaal Domein. We gaan hierbij uit van de bedragen zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2020.

2.2 De leidende principes voor de uitvoering

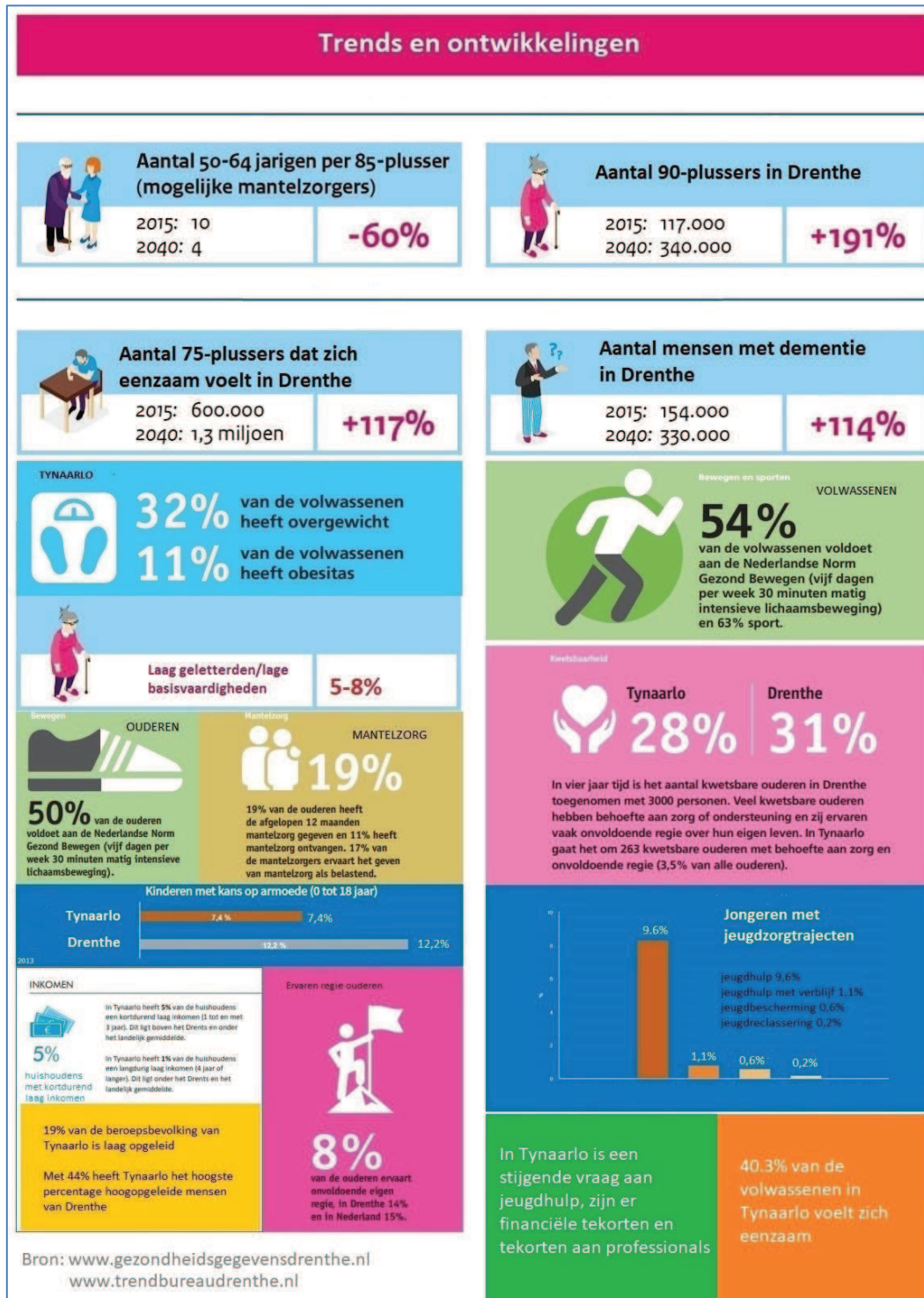
- Kaders die ruimte geven over de domeinen heen: de drie decentralisaties die de gemeente nu oppakt bieden de mogelijkheid om deze drie domeinen samen op te pakken. Het streven van de gemeente is om dingen steeds meer samen met andere beleidsterreinen in samenhang op te pakken;

- ruimte voor professionals om maatwerk te bieden en te experimenteren: professionals hebben ruimte nodig voor het invullen van hun taken. De professional bepaalt in samenspraak met de inwoner of en wat er nodig is. Deze ruimte is ook nodig om integraal te kunnen werken en de verbinding te zoeken met andere professionals om de inwoner te kunnen helpen in een samenhangende aanpak.
- Eerst oplossen, dan regelen: juist wanneer het gezin of de vraag van de inwoner centraal staat en er ruimte is voor de professionals, zien we dat er creatieve oplossingen worden gevonden. Ruimte voor de professionals schuurt soms met de strikte regelgeving. Wij vragen onze professionals om in het belang van de klant ook de randen van de regels te verkennen;
- investeren in netwerken: de eigen netwerken van mensen worden steeds meer aangeboord. Dit zorgt ook voor een uitdaging want we zien dat juist mensen die aanspraak maken op voorzieningen soms over een zeer beperkt netwerk beschikken. We faciliteren hier als gemeente door bijvoorbeeld activiteiten gericht om buurtbewoners met elkaar in contact te brengen te faciliteren en daarmee het netwerk te verbreden;
- verantwoordelijkheden delen in plaats van verdelen: een aantal mensen krijgt te maken met een combinatie van fysieke, mentale en sociale problemen. Zij treffen veel verschillende hulpverleners. Het gaat om professionele hulpverleners, maar ook mantelzorgers en vrijwilligers. “Professionals moeten de ruimte krijgen en bereid zijn om voorbij de grenzen van de eigen discipline en organisatie te kijken. Het vraagt om delen in plaats van verdelen van verantwoordelijkheden.”, aldus Pauline Meurs, voorzitter van de Raad Volksgezondheid en Samenleving;
- streven naar economische zelfstandigheid: om een zelfstandig bestaan op te bouwen vormt economische zelfstandigheid een fundament. Onze inzet is hierop gericht;
- regionale samenwerking als dit meerwaarde heeft: De gemeente werkt samen vanuit het principe: ‘Samenwerken met als doel meerwaarde te creëren voor onze inwoners en partners in relatie tot de opgaven waar we allemaal voor staan’. Deze samenwerking kan op verschillende schaalniveaus plaatsvinden.

Hoofdstuk 3 De maatschappelijke opgaven en uitdagingen

Alhoewel het met de meeste inwoners in Tynaarlo goed gaat, staat de gemeente voor uiteenlopende lokale maatschappelijke opgaven. Onderstaande opgaven en uitdagingen zijn gebaseerd op de gevolgen van demografische ontwikkelingen, landelijke trends, wettelijke verplichtingen, analyse van verschillende onderzoeks- en beleidsdocumenten en op (gebiedsgerichte) analyses door (beleids)medewerkers, inwoners en maatschappelijke organisaties. In verschillende sessies is besproken wat er speelt en leeft in Tynaarlo. Hieronder staan –waar mogelijk- ontwikkelrichtingen benoemd waar gemeente, organisaties en inwoners samen de komende jaren op willen investeren.

3.1 Trends en ontwikkelingen

Figuur 2 Een samenvatting van de maatschappelijke opgaven in Tynaarlo

3.2 De gezamenlijke uitdagingen

We willen dat de inzet op het sociaal domein, zowel inhoudelijk als financieel, toekomstbestendig is. Dit betekent dat we investeren in duurzame oplossingen en het sociaal domein zodanig inrichten en hierin zodanige keuzes maken dat we nu maar ook in de toekomst kwetsbare inwoners kunnen blijven ondersteunen. We zien in Tynaarlo hierbij gezamenlijk de volgende uitdagingen.

Een meer integrale en samenhangende aanpak

Uitgangspunt bij het aangaan van de uitdagingen waar we in Tynaarlo voor staan is een integrale en samenhangende aanpak. Veel vraagstukken staan immers niet op zichzelf maar vereisen een bredere aanpak waarbij meerdere partijen en beleidsterreinen zijn betrokken. Het gaat niet alleen om de samenhang tussen de drie decentralisatiewetten maar ook om de samenhang met andere beleidsterreinen die hier direct mee samenhangen. Zie ook kader 5.

Meer preventief inzetten

Zoals we bij kader 4 al formuleerden, willen we meer investeren in preventie om erger te voorkomen. In deze kadernota vatten we preventie op als sturingsinstrument van de gemeente om tijdiger dan voorheen inwoners bij te staan bij sociale vragen en problemen (zie ook het VNG essay, tijdig en doordacht, 2019). We gaan hierbij niet uit van 'ieder hetzelfde', maar van ieder 'het zijne'. Geen gelijke toedeling van voorzieningen, maar een gerichte aanvulling op wat mensen nodig hebben: passende ondersteuning. Om te zorgen dat onze inzet op preventie ook financieel haalbaar is, wijzigen we de manier van inkoop en monitoring. Vanuit het uitgangspunt preventie kijken we naar wat dat betekent voor de toegang en inkoop (welke financiële prikkels kun je geven om preventie meer lonend te laten zijn) en naar monitoring (welke prestatie indicatoren stel je op voor preventie).

Kwetsbare groepen doen mee

Zowel uit de evaluatie van het sociaal domein in 2018 als uit de dialoogtafels die gevoerd zijn, komt naar voren dat het nodig is de komende periode in te zetten op de integratie van mensen die sociaal blijvend buiten de boot dreigen te vallen. De opgave is kwetsbare groepen zodanig te ondersteunen dat ze optimaal mee kunnen doen. Te denken valt aan gezinnen in armoede of met problematische schulden, mensen met een beperking, nieuwkomers, kwetsbare ouderen, verwarde personen, laaggeletterden, eenzame inwoners en kinderen die problemen ervaren bij (v)echtscheidingen. Door de vergrijzing zien we daarnaast specifieke opgaven in de toenemende vraag naar ouderenzorg, het langer zelfstandig wonen, dementie en de druk die dat geeft bij mantelzorgers.

Ontwikkelrichtingen: Gemeente en organisaties zetten samen met inwoners in op het versterken van collectieve voorzieningen (gericht op groepen) ter voorkoming en bestrijding van problemen van kwetsbare inwoners. Samen zetten we in op preventie. Sport- welzijns- en cultuuractiviteiten zijn toegankelijk en betaalbaar voor kwetsbare groepen.

Inzetten op inburgering

Een gezamenlijke uitdaging voor zowel nieuwkomers zelf als andere inwoners en organisaties is een zodanige inburgering, dat zowel de inburgeraar als de samenleving daar baat bij heeft. Belangrijk is dat eerst de basis op orde is: de basale behoeften zoals bijvoorbeeld huisvesting, uitkering en verzekering. Belangrijk zijn maatwerk en ondersteuning en indien nodig (wettelijk verplichte) maatschappelijke begeleiding. Een opgave is dat alle trajecten waar een inburgeraar aan deelneemt op elkaar zijn afgestemd in een persoonlijk inburgeringsplan (PIP). Hierin staan de mogelijkheden, wensen en belemmeringen van de nieuwkomer en het doel waar samen naar toe gewerkt wordt. Eén gezin, één plan, één regisseur is ook hier uitgangspunt. Aandachtspunten zijn zo snel en zo goed mogelijk (naar vermogen) Nederlands leren in combinatie met een substantiële vorm van dagbesteding (vrijwilligerswerk, stage, betaald werk en/of opleiding/onderwijs), financiën op orde (zo nodig tijdelijk ontzorgen), het hebben van een netwerk in de eigen omgeving en aandacht voor gezondheid en psychische gesteldheid. De uitdaging hierbij is dat nieuwkomers daadwerkelijk

meedoen aan de Tynaarlose samenleving: inwoners kijken naar hen om, er zijn sociale contacten en we maken gebruik van hun talenten. Om mee te kunnen doen zijn er geen financiële belemmeringen. Daarnaast leveren we als gemeente een inspanning richting werkgevers om belemmeringen weg te nemen voor het beschikbaar stellen van werkervaringsplaatsen, vrijwilligerswerk en stageplekken voor nieuwkomers.

Ontwikkelrichting

We bereiden ons voor op de nieuwe wet inburgering per 1 januari 2021.

Gelijke kansen bij het opgroeien

De uitdaging is om onze jongeren te horen, ze gelijke kansen te bieden. En ze daarnaast via onderwijs toe te leiden naar werk of zinvolle dagbesteding. De opgave is het actief en op maat bieden van ondersteuning aan alle kinderen, ouders en opvoeders in Tynaarlo zonder wachtlijsten en wachttijden. Van belang daarbij zijn een goede ondersteuning structuur thuis en op scholen, de uitvoering van de leerplicht administratie en het faciliteren van ontmoetingsplekken en activiteiten voor jeugd. Waarbij jongeren en ouders eigen verantwoordelijkheden hebben en krijgen bij de organisatie daarvan.

Ontwikkelrichtingen: Het streven is dat kinderen veilig opgroeien en zich blijvend kunnen ontwikkelen. Gemeente en organisaties zetten gezamenlijk in op vroegsignalering van jeugdproblematieken, zoals pesten, roken, overgewicht, ongezonde leefstijl, verslavingen en overlast. We willen de jongeren en hun ouders betrekken bij oplossingen hiervoor en laten meedenken over een prettige woon-, - en leefomgeving. Gemeente en organisaties analyseren de diversiteit in de jeugdverwijsroutes (gemeentelijke toegangen, kinderartsen, jeugdartsen, huisartsen, GI's) en vernieuwen waar nodig. Rond (passend) onderwijs zetten gemeente en organisaties in op verbetering van de afstemming tussen onderwijs en jeugdhulp en wordt gezamenlijk een uitvoeringsagenda opgesteld. Hierbij komen onder andere preventie, de zorgroute en regie aan de orde. De gemeente zet zich, samen met de RMC-trajectbegeleiding, ouders en de samenwerkingsverbanden, in om voortijdig schoolverlaten en thuiszitten van de jongeren in onze gemeente te voorkomen en/of om een thuiszitter zo snel mogelijk weer naar school te krijgen.

Sport, bewegen, gezondheid en cultuur preventief inzetten

De uitdaging is om de inzet op sport, bewegen, gezonde leefstijl (buurtsportcoaches) en cultuur (cultuurcoaches) zo in te richten dat het bijdraagt aan het beperken en terugdringen van de in- en doorstroom naar (zware) zorg. Preventie, elkaar ontmoeten en signalering zijn daarbij sleutelwoorden. De uitdaging is activiteiten zo in te zetten dat het gericht is op het bevorderen van de ervaren 'positieve gezondheid'. Dat is het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Deze positieve gezondheidsbenadering sluit naadloos aan bij onze ambitie in het kader van het sociaal domein. Een goede gezondheid draagt immers bij aan de zelfredzaamheid en welbevinden van inwoners. Specifieke opgave is sport, bewegen, gezonde leefstijl en cultuur voor een bredere doelgroep toegankelijk en betaalbaar te laten zijn. Want het verbindt, biedt plezier en draagt op verschillende manieren bij aan de kwaliteit van leven. De inzet is daarom om sociale netwerken te versterken en doelgroepen te betrekken die momenteel meestal buiten de activiteiten vallen.

Ontwikkelrichtingen: Gemeente en organisaties zetten sport, bewegen, gezonde leefstijl en cultuur in als middel om te verbinden en mee te doen. Specifieke doelgroepen zijn jeugd, ouderen en nieuwkomers. Voor jeugd t/m 18 jaar gaat het over een gezonde leefstijl door (preventie)activiteiten gericht op een leven lang gezond, o.a. door de inzet op Sport en Jeugdzorg, het Jeugdfonds sport & cultuur en Jongeren op Gezond Gewicht. De eigen verantwoordelijkheid en inzet van jongeren zelf is daarbij leidend. Voor kwetsbare jeugd gaat het om over- en ondergewicht, signalering van kindermishandeling, armoede/lage SES, sociaal isolement en het terugdringen van overlast.

Voor ouderen gaat het over het gericht voorkomen van eenzaamheid, langer zelfstandig kunnen blijven wonen en gezond leven (o.a. door de gerichtheid op Positieve Gezondheid en Meedoen-premies 18+).

Beter inzetten op Werk & Inkomen

Meedoen kan op verschillende manieren, waarvan het hebben van werk één van de belangrijkste is. Dit is de reden waarom we als gemeente blijven inzetten op uitstroom naar werk en extra gaan inzetten op de uitstroom van statushouders naar werk. Waar betaald werk geen realistisch perspectief is, zijn andere vormen van maatschappelijke deelname van waarde: voor mensen zelf en voor de samenleving als geheel. Het kan dan gaan om vrijwilligerswerk of deelname aan andere maatschappelijke activiteiten. De opgave is passend werk voor zoveel mogelijk mensen. Daarvoor is het nodig om onze samenwerking met partijen op het gebied van re-integratie, minimabeleid en participatie te intensiveren. De specifieke opgave hierbij is voorkomen dat mensen in armoede en schulden terecht komen naast het bevorderen van de financiële zelfredzaamheid van inwoners.

Ontwikkelrichtingen: Steeds nadrukkelijker leveren, naast de inwoners en organisaties, gemeenten ook een bijdrage aan de structurele verbetering van de arbeidsmarktpositie van mensen. Voor de nieuwe doelgroep (personen met een arbeidsbeperking) is dit een expliciete opgave: voor deze groep blijft de gemeente altijd verantwoordelijk voor het behoud van werk en voor een eventueel van-werk-naar-werk traject wanneer mensen hun werk kwijtraken. De rol van de gemeente verandert hiermee in die van een mobiliteitscentrum en werken daarin samen met werkgevers en scholen. Ook voor werkgevers is ondersteuning nodig om specifieke doelgroepen werk te kunnen bieden. In de wet SUWI is vastgelegd dat gemeenten (samen met andere partijen in de arbeidsmarktregio) een basis aan dienstverlening voor werkgevers bieden.

De doelgroep van de Participatiewet bestaat niet langer alleen uit personen met een uitkering. Ook anderen kunnen een beroep doen op ondersteuning: bijvoorbeeld personen die geen recht hebben op een uitkering of die (in het kader van de banenafpraak of beschut werk) aan het werk zijn. We werken als gemeente steeds vaker samen met andere partijen (gemeenten, UWV, sociale partners) in de arbeidsmarktregio Groningen/Noord-Drenthe. In de Participatiewet zijn aanpassingen te verwachten voor de doelgroep van mensen met een arbeidsbeperking waarmee het Rijk het in dienst nemen van deze groep door werkgevers eenvoudiger wil maken. We gaan daar adequate op acteren. Kijkend naar onze financiële middelen dan leggen we prioriteit bij het begeleiden van jongeren naar de arbeidsmarkt. Daarnaast vinden we het verkrijgen van betaalde arbeid prioriteit.

Ambulantisering

Door de ambulantisering en extramuralisering binnen de Wmo wonen mensen langer zelfstandig thuis (ouderen, mensen met dementie, mensen met een beperking, mensen met zwaardere psychiatrische problematiek). Dit heeft consequenties voor het sociaal domein, maar ook voor de aanpalende terreinen zoals wonen en veiligheid in buurten en wijken. De opgave is om een (cliëntafhankelijke) verschuiving van intramurale zorg (in een zorginstelling) naar een extramurale setting (bij voorkeur bij de inwoner thuis) te bewerkstelligen. De uitdaging daarbij is breder te kijken naar de mogelijkheden om, bijvoorbeeld een beschermd wonen voorziening, om te bouwen naar een vorm van (ambulante) Wmo-ondersteuning, intensieve samenwerking met inwoners en sociale netwerken in wijken en buurten. We pakken als gemeente een regierol in de sluitende aanpak rond personen met verward gedrag.

Ontwikkelrichtingen: concrete ontwikkelingen in het kader van de ambulantisering zijn de decentralisatie van Beschermd wonen, de toename in dementievraagstukken en de implementatie van de WvGGZ. De gemeente kijkt samen met organisaties wat nodig is om het vangnet tussen ambulante hulpverlening en beschermd wonen te optimaliseren. Op het gebied van de WvGGZ wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van al bestaande structuren en ondersteuning rondom de betreffende inwoner. Daarnaast werken wij samen met organisaties aan een meer integrale aanpak voor inwoners met verward gedrag, zowel op gemeentelijk als op regionaal niveau.

Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van de spoedpoli, de inzet van de Psycholance en de implementatie van het AVE-model.

3.3. Aanvullende uitdagingen

Naast bovengenoemde uitdagingen zijn tijdens dialoogtafels met inwoners (waaronder jongeren) en maatschappelijke organisaties aanvullende uitdagingen (ook buiten het sociaal domein) benoemd. Inwoners denken integraal vanuit hun eigen woonomgeving en niet vanuit beleidsterreinen. De gesprekken gingen niet alleen over het sociaal domein maar ook direct over wonen, voorzieningen, duurzaamheid, ruimtelijke ordening en veiligheid.

Tijdens de dialoogtafels zijn veel concrete, innovatieve oplossingen bedacht die input vormen voor de uitvoeringsplannen per gebied. Inwoners benoemen daarbij de bereidheid naar elkaar om te zien en een actieve bijdrage te willen leveren. En geven daarbij aan dat een faciliterende, integrale en betrokken rol van de gemeente belangrijk is. En ruimte om voorbij de regels gezamenlijk met de gemeente en maatschappelijke organisaties maatwerk oplossingen vorm te geven.

Hoofdstuk 4 Het vervolg

In dit hoofdstuk schetsen we op welke wijze we uitvoerend een vervolg willen geven aan deze Kadernota Sociaal Domein. We willen werken met gebiedsgerichte uitvoeringsagenda's die we beschrijven in paragraaf 4.1 en we monitoren de resultaten, zie paragraaf 4.2. In paragraaf 4.3 beschrijven we hoe we op een andere manier inkopen en op die manier de financiën sluitend houden.

4.1 Gebiedsgerichte uitvoeringsagenda

De uitvoering van de activiteiten binnen het sociaal domein gaat via jaarlijks opgestelde gebiedsgerichte uitvoeringagenda's. Dat houdt in dat voor elk kerngebied (Eelde/Paterswolde, Vries en Zuidlaren en hun omringende dorpen) speerpunten, gezamenlijke opgaven, gewenste aanpak en financiering worden bepaald die zijn afgestemd op behoefte en wensen van het gebied. Deze speerpunten en gezamenlijke opgaven zijn herkenbaar bij zowel de inwoners, organisaties als bij de gemeente. Belangrijk is dat deze gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma's gezamenlijk met inwoners en maatschappelijke organisaties worden opgesteld. Waarna ook gezamenlijk wordt gekeken welke rol en verantwoordelijkheid logischerwijs past bij inwoners, organisaties en gemeente om de speerpunten en gezamenlijke opgaven aan te pakken. Ook de wijze van monitoring krijgt een plek in deze uitvoeringsagenda's.

4.2 Monitoren van de resultaten

We zien de uitvoering als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, inwoners en partijen in het veld. Wij gaan daarbij uit van vertrouwen en loslaten en het zoveel mogelijk voorkomen van onnodige administratieve rompslomp en belemmerende regels. We zetten monitoring in om zoveel mogelijk de effecten, eventuele hiaten en kosten van het gezamenlijk gevoerde beleid te volgen. Dit doen we via het verzamelen van gebiedsgerichte data waarbij we zorgen dat monitoring structureel geborgd is. Zodat er ruimte is om nadere, verdiepende analyses te maken zodat geconstateerde knelpunten daadwerkelijk op kunnen worden gepakt.

4.2 Inkoop en financiën

Sommige speerpunten en opgaven zijn vanuit het rijk wettelijk belegd bij de gemeente. Vanuit de NMD gemeenten organiseren we sinds 2019 gezamenlijk de aanbesteding van de WMO en de jeugdzorg. Deze gezamenlijke visie op de Inkoop sluit aan bij deze Kadernota. Een positieve benadering van onze inwoners is het fundament waarbij de inwoner zelf regie heeft of houdt over zijn of haar eigen leven. De inwoner en zijn of haar sociale omgeving worden gezien als één geheel. Dit betekent meer oog voor en inzet van het gezin, het sociale netwerk, ervaringsdeskundigen of andere vormen van informele ondersteuning. Het is van belang dat ondersteuning nooit op zichzelf staat. De gemeenten verwachten van de aanbieders een brede blik op alle leefgebieden van de zelfredzaamheidsmatrix. De vraag van de inwoner is leidend en niet het aanbod. Per 1 mei 2020 gaat de nieuwe Inkoop van start. De opgave is kostenbesparing terwijl kwaliteit geborgd blijft. We verwachten tot een structureel sluitende begroting voor het sociaal domein te komen, zonder dat wij daarbij afhankelijk zijn van reserves.

Bijlage 1: De decentralisatietaken

Met ingang van 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor uitvoering van drie wetten: Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Participatiewet en Jeugdwet. De Wet Passend Onderwijs is daarbij gevoegd. De inburgeringswet en de Wet voor de Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGz) volgt in 2020.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De gemeente is sinds 2015 verantwoordelijk voor de ondersteuning van inwoners zodat zij zoveel mogelijk meedoen en zelfstandig kunnen participeren in de maatschappij. Aandachtsgroepen zijn kwetsbare ouderen, inwoners met een fysieke of verstandelijke beperking en inwoners met psychische problematiek. Versterking van de basis is een belangrijk speerpunt zodat inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht, eventueel met lichte ondersteuning, kunnen participeren in de samenleving. Voor bepaalde inwoners zal de basis niet toereikend zijn en kan er vanuit de Wmo extra ondersteuning worden geboden. Het gaat bijv. om aangepast vervoer, huishoudelijke ondersteuning, dagbesteding of ondersteuning bij het structuren van het huishouden. Er wordt daarbij uitgegaan van maatwerk, aansluitend bij de behoefte en mogelijkheden van de inwoner. Binnen de Wmo zijn in Tynaarlo bijna 600 inwoners met een maatwerkvoorziening (1,76%) van de totale bevolking Tynaarlo.

Participatiewet

Het doel van de Participatiewet is om mensen met arbeidsvermogen toe te leiden naar werk, bij voorkeur naar regulier werk. De gemeente is verantwoordelijk voor de re-integratie van mensen die nog kunnen werken maar daarbij wel ondersteuning nodig hebben. De doelgroep van deze wet bestaat uit inwoners met een bijstandsuitkering en mensen met een arbeidsbeperking die wel over arbeidsvermogen beschikken (en niet kunnen instromen in de Wajong). Binnen het domein van de Participatiewet zijn er in Tynaarlo ongeveer 508 huishoudens met een bijstandsuitkering (2,8%). En zijn er 64 inwoners met een uitkering sociale werkvoorziening.

De Jeugdwet

Met de Jeugdwet zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor alle zorg voor de jeugd: de preventie, uitvoering van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. De Jeugdwet heeft tot doel om kinderen gezond en veilig te laten opgroeien, waardoor zij hun talenten kunnen ontwikkelen en naar vermogen kunnen participeren in de samenleving. De Jeugdwet moet hieraan bijdragen door de eigen kracht van jongeren en het zorgend en probleemoplossend vermogen van hun gezin en sociale omgeving te versterken. In totaal krijgen in Tynaarlo ruim 700 jeugdigen één of meerdere vormen van jeugdhulp (ca 2%). Van het totaal aantal jongeren is dat 11%. Het kan dan gaan om jeugdhulp die lokaal wordt gegeven of een zwaardere vorm die bovenlokaal wordt verstrekt.

Passend onderwijs

Met de Wet Passend Onderwijs (augustus 2014) is het de verantwoordelijkheid van scholen om kinderen een passende onderwijsplek te bieden. Daar waar het kan in het regulier onderwijs en daar waar het nodig is in het speciaal (basis)onderwijs. Daarvoor werken reguliere en speciale scholen samen in regionale samenwerkingsverbanden.

Wet inburgering

Doel van het nieuwe inburgeringsstelsel is om iedereen in Nederland mee te laten doen, het liefst via betaald werk en daar moet inburgering aan bijdragen. Gemeenten gaan inburgeraars daarbij activeren en begeleiden, zodat zij vanaf het eerste moment aan de slag gaan met hun inburgering. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de nieuwe inburgeringswet 1 januari 2021 in werking treedt.

Wet voor de Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ)

De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg geldt vanaf 1 januari 2020. Deze wet regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de ggz. Een belangrijke verandering is dat verplichte zorg straks ook buiten een ggz-instelling verleend kan worden.

Bijlage 2: Infrastructuur in Tynaarlo

Om de gedecentraliseerde taken goed uit te kunnen voeren en een verschuiving van zware naar lichtere vormen van ondersteuning voor iedereen helder te realiseren, is een goede omschrijving van de sociale infrastructuur van belang. We onderscheiden hierbij drie niveaus: de basis, maatwerk voorzieningen en ondersteuning voor de meest kwetsbare inwoners. Inwoners kunnen zich in verschillende lagen tegelijk begeven. Uitgangspunt is steeds passende en duurzame oplossingen, aansluitend bij de behoefte van de inwoner.

Basisstructuur

De basis wordt primair gevormd door de inwoners zelf, hun sociale netwerk, mantelzorgers en vrijwilligers. Daarnaast bestaat de basis ook uit allerlei algemene voorzieningen zoals welzijnsvoorzieningen en zaken zoals jongerenwerk, wijkvoorzieningen, openbaar vervoer, informatievoorziening, goed onderwijs, een gezonde leefstijl, sport- en cultuurvoorzieningen, mantelzorgondersteuning, een veilige woonomgeving en bewonersinitiatieven. Een sterke basis bevordert de sociale samenhang, gaat eenzaamheid tegen en draagt eraan bij dat mensen zelf problemen oplossen en zich ontwikkelen.

Dit draagt eraan bij dat inwoners zich meer zelf kunnen redden en minder (snel) een beroep hoeven te doen op zwaardere vormen van ondersteuning. De komende (vier) jaren blijven wij hierop inzetten, waarbij we op zoek gaan naar nieuwe combinaties voor samenhangende inzet en het optimaal benutten van elkaars expertise, over de grenzen heen van de eigen organisaties.

Maatwerkvoorzieningen

We willen zoveel mogelijk regelen in de basisstructuur. Voor bepaalde inwoners is dit niet toereikend en is extra ondersteuning nodig. Soms kan de omgeving van die inwoner (familie, buurt, school en andere basisvoorzieningen) niet voldoende steun bieden, bijdragen aan een oplossing of een stabiele en veilige (opvoed-)omgeving realiseren. In deze situaties kunnen er (aanvullend) maatwerkvoorzieningen worden ingezet zoals een re-integratie traject, een tijdelijke inkomensvoorziening, huishoudelijke ondersteuning of pleegzorg. De ondersteuning is hierbij gericht op de vraag van de inwoner en de afweging wat voor hem/haar nodig is.

Ondersteuning voor kwetsbare inwoners

Voor die inwoners voor wie zelfredzaamheid (tijdelijk) buiten bereik ligt is meer nodig dan basis- en maatwerkvoorzieningen. Het gaat hier veelal om zeer kwetsbare mensen die dak- en thuisloos zijn, zorg mijden, verward gedrag hebben en/of te maken hebben met zware verslavings- en/of GGZ problematiek. Het is belangrijk dat er voor deze inwoners een goed vangnet beschikbaar blijft. Het gaat hier veelal om regionale voorzieningen. In de komende jaren willen we in regionaal verband nader bepalen hoe dit "landschap" van voorzieningen er uit moet komen te zien en welke zaken lokaal dan wel regionaal worden opgepakt. Het betreft dan bijvoorbeeld het regionaal Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (Veilig Thuis genoemd), jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Bijlage 3: Financieel overzicht

Door Tynaarlo te ontvangen rijksmiddelen sociaal domein 2020:

WMO 2015: € 7.205.536 (vergoeding voor verstrekkingen en organisatiekosten)
Jeugdwet: € 7.418.279 (vergoeding voor verstrekkingen en organisatiekosten)

Participatiewet:
Rijksvergoedingen bijstandsuitkeringen: € 6.979.000 (vergoeding voor verstrekkingen)

De organisatiekosten voor de uitvoering van de participatiewet worden vergoed en gedekt uit de algemene middelen gemeentefonds. De rijksbijdragen voor de WSW worden verstrekt via de centrumgemeente Assen die deze middelen doorschuift naar de WPDA die deze regeling ook voor de gemeente Tynaarlo uitvoert.

Maatregelenpakket

Door het uitvoeren van een aantal maatregelen willen we sturen op de kosten binnen het sociaal domein. Het pakket aan maatregelen raakt vele aspecten van het sociaal domein en vloeit voort uit de uitkomsten van eerder genoemde onderzoeken. Uitgangspunt blijft dat de gemeente altijd acute zorg biedt als dit nodig is. Dit is de enige manier om de uitvoering binnen de gestelde Rijksbudgettaire kaders waar te maken. Het bepalen van de financiële waarde van het maatregelenpakket is in het stadium waarin wij (net als nagenoeg alle andere gemeenten) nu verkeren lastig.

Naast het pakket van maatregelen zetten we sterk in om meer zicht te krijgen op de vraagstukken die spelen in de verschillende gebieden van Tynaarlo. Dit met als doel om duurzaam te kunnen sturen op onze maatschappelijk vraagstukken.